

Vsako obdelano območje je bogato dokumentirano z geološkimi in tektonskimi skicami, ki kažejo obenem tudi zgradbo dotičnega ozemlja. Nekatere od teh skic bi lahko rabile kot zgled, kako nazorno dokumentiramo geološke tolmače in razne geološke razprave sploh. Mnogo sugestij pa nam te skice dajo tudi za izdelavo tektonske karte Slovenije, ki je v pripravi. V knjigi najdemo tudi skico gravimetričnih in magnetometričnih anomalij Nemčije.

Za nekatera območja ni priloženih tektonskih ali geoloških skic in jih nadomeščajo pregledni geološki profili. Zaželeno bi bilo, da bi imeli za vsako območje oboje: geološko skico in profil, vsekakor pa vsaj geološke skice za vsa območja.

Posebno vrednost dajejo knjigi pregledne sinoptične stratigrafske in tektonske tabele, na katerih lahko primerjamo istočasno razvoj na raznih območjih. Ker je vključen tudi alpski prostor, imajo te tabele tudi za naše ozemlje praktično vrednost. Posebna tabela kaže orogenetske faze, vulkanizem, mineralne surovine in razvoj življenja v srednjeevropskem prostoru.

Knjigo priporočamo vsem, ki želijo študirati nastanek in razvoj evropskega kontinenta.

dr. Mario Pleničar

Heinz Krebs: **Grundzüge der Anorganischen Kristallchemie**. Zal. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1968. Obseg XII + 376 strani, 254 slik in 41 tabel, 16 × 24 cm. Vezano v mehko plastiko, 45 DM.

Krebsove »Osnove anorganske kristalne kemije« predstavljajo obširen uvod v teorijo o zgradbi kristalov. Na posameznih primerih, izpopolnjenih z risbami, avtor ponazarja prostorske mreže posameznih elementov in njihovih spojin, na ta način seveda tudi notranjo zgradbo najvažnejših mineralov. Po udarek knjige ni na opisu geometrijskih lastnosti prostorskih mrež, temveč na vprašanju, zakaj se določene strukture lahko pojavljajo pri določenih elementih in njihovih spojinah, pri čemer se avtor poslužuje najnovejših teorij o kemijski vezavi in zgradbi trdnih snovi.

V uvodu knjige govori avtor najprej o zgradbi atomov, kjer seznani bralca z osnovami valovne mehanike, nakar preide na izgradnjo Mendelejevega periodnega sistema elementov. Obširno govori o kemijski vezavi, v zvezi s kompleksnimi spojinami pa nas še seznani s teorijo ligandnih polj. Za teoretskimi osnovami sledi kratko poglavje o simetriji prostorskih mrež, nakar avtor najprej obdela strukture kemijskih elementov, ki jim sledijo še spojine tipa AB, AB₂, A₂B₃ in AB₃ z vsemi možnimi načini medsebojne vezave kemijskih elementov v spojinah. Od polianionskih spojin so obširno obdelani tudi silikati in njih sistematika na strukturni osnovi. Knjigo zaključujeta poglavji o zlitinah in steklih.

Ceprav je Krebsova knjiga v prvi vrsti namenjena kemikom, jo bo brez dvoma s pridom uporabljal tudi mineralog, saj so v njej opisani strukturni tipi najvažnejših mineralov in kar je še važnejše — knjiga ima obširen in na razumljiv način napisan uvod v teorijo o kemijski vezavi in zgradbi kristalov.

Ernest Faninger

Vlasta Zukalová: **Stromatoporoidea from the Middle and Upper Devonian of the Moravian Karst**. — Rozpravy Ustředního ústavu geologického, sv. 37, pp. 1—143, pl. 1—40. Praha 1971.

Raziskovalcem fosilnih hidrozojev dobro znana Vlasta Zukalová nam pravkar v obširni razpravi opisuje devonske stromatopore z Moravskega krasa.

To zanimivo in za preučevanje težko fosilno skupino podaja v pregledni obliki in jo osvetljuje z več strani. Knjiga ima sedem poglavij: 1. Uvod, 2. Nastopanje stromatopor na Moravskem krasu, 3. Paleoeколоška opazovanja stromatopor, 4. Morfologija stromatopor, 5. Ohranjenost stromatopor, 6. Sistematski položaj in klasifikacija stromatopor, 7. Sistematika. Na koncu je abecedno kazalo imen fosilov. Sledi kratak izvleček v češčini, medtem ko je knjiga sicer pisana v angleščini.

V devonskih apnencih na južnem in osrednjem delu Moravskega krasa so stromatopore najvažnejši in najštevilnejši fosili. Zato je njihov pomen za stratigrafijo in paleoekologijo toliko večji. Stromatopore se pojavljajo v več nahajališčih tako v givetijskih kakor v frasnjskih plasteh. Njihovi podrejeni spremeljevalci so korale.

Kolonije stromatopor so večinoma ramoznih in masivnih oblik. Avtorica ugotavlja, da so ramozne kolonije (*Stachyodes*, *Amphipora* in druge) našli predvsem v debelo skladovitih apnencih, masivne kolonije (*Actinostroma*, *Pseudoactinodictyon*, *Syringopora* in druge) pa v svetlih biohermalnih apnencih. Veliko stromatopor z Moravskega krasa je kozmopolitov. Zato avtorica sklepa, da so v givetiju in frasniju na velikem delu Evrope, Azije in Amerike vladali podobni pogoji in da so vsi ti fosili časovno vezani na isto obdobje. Vendar veliko število novih vrst in podvrst iz vilemoviških frasnjskih apnencev le kaže na nekoliko drugačne paleoeколоške pogoje v tem sedimentacijskem področju.

Za lažje razumevanje paleontološkega dela podaja avtorica kratko razlago posameznih strukturnih elementov stromatopor. Kratko poglavje posveča Zuckalová stopnji ohranjenosti, ki je pri opisovanju fosilov zelo pomembna. Paleontolog mora biti pri determinaciji pozoren tudi na sedimente, njihovo strukturo, na lego fosilov v sedimentu, razpokanost sedimenta, prekrizalizacijo in drugo.

V sistem stromatopor Zuckalová ne vnaša novosti, ampak samo poda nekaj kritičnih pripomb k izvajanjem različnih avtorjev. To ji lahko štejemo le v dobro, zakaj pri današnjem poznavanju te fosilne skupine prinašajo sistematske novosti več zmede kot koristi.

Največji pomen omenjene knjige je v natančnem opisu bogatega fosilnega materiala, kjer avtorica navaja vso sinonimiko, strukturne značilnosti, dimenzije in primerjave. Opisanih je 63 vrst stromatopor, ki pripadajo 19 rodovom in 8 družinam (*Actinostromatidae*, *Clathrodictyidae*, *Tienodictyidae*, *Stromatoporellidae*, *Stromatoporidae*, *Syringostromatidae*, *Labechiidae* in *Idiostromatidae*). Med njimi je 15 novih vrst in 4 nove podvrste. Posebno natančno je preučen rod *Amphipora*, ki je za moravska nahajališča najvažnejši. Avtorica podaja tabelarični pregled vseh dotlej znanih vrst tega rodu, njihovo razširjenost in primerjavo strukturnih lastnosti, posebej aksialnega kanala, po katerem sklepa na evolucijo posameznih vrst.

Knjiga o devonskih stromatoporah bo nepogrešljiva tako za raziskovalce te fosilne skupine kakor tudi za tiste, ki jih zanima stratigrafija devona. Zato bi jo morala imeti vsaka geološka ustanova.

Dragica Turnšek